

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(4)	(4)	(3)	(3)	(2)	(3)	(4)	(2)	(2)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(2)	(3)	(2)	(3)	(1)	(1)	(1)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(1)	(1)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **גמול : בא על שכרו -**

היחס : מי שבא על שכרו הוא מי שקיבל גמול.
מי שב' הוא מי שקיבל א'.

תשובה (1): החלטה : הוחלט. האם מה שהוחלט הוא מי שקיבל החלטה? לא. פירוש המילה הוחלט הוא התקבלה החלטה, ולכן מה שהוחלט הוא מה שנתקבלה החלטה בקשר אליו.

תשובה (2): כיליון : כילה. האם מי שכילה הוא מי שקיבל כיליון? לא. פירוש המילה כיליון הוא כליה, אבדון. מי שכילה הוא מי שהשמיד, כלומר מי שגרם למישהו/משהו אחר לכיליון.

תשובה (3): רשות : הרשה. האם מי שהרשה הוא מי שקיבל רשות? לא. מי שהרשה הוא מי שנתן רשות למישהו אחר.

תשובה (4): בשורה : התבשר. האם מי שהתבשר הוא מי שקיבל בשורה? כן. פירוש המילה התבשר הוא קיבל בשורה.

תשובה (4).

2. השאלה: **נהנתן : תענוגות -**

היחס : נהנתן הוא מי שאוהב/רודף אחר תענוגות.
א' הוא מי שאוהב/רודף אחר ב'.

תשובה (1): ביקורתי : ביקורת. האם ביקורתי הוא מי שאוהב/רודף אחר ביקורת? לא. ביקורתי הוא מי שנוהג להעביר ביקורת.

תשובה (2): שאפתן : שאיפות. האם שאפתן הוא מי שאוהב/רודף אחר שאיפות? לא, שאפתן הוא מי שיש לו הרבה שאיפות.

תשובה (3): שקדן : חריצות. האם שקדן הוא מי שאוהב/רודף אחר חריצות? לא. מי שמכניס אותו שקדן הוא חרוץ.

תשובה (4): סקרן : ידע. האם סקרן הוא מי שאוהב/רודף אחר ידע? כן. מי שהוא סקרן הוא מי שרוצה להכיר ולדעת הכול, מי שאוהב/רודף אחר ידע.

תשובה (4).

יולי 2014 - הסברים לפרק הראשון במילולית

3.

השאלה: לח : רווי - (לח = רטוב ; רווי = ספוג מים)

היחס : שתי המילים מתייחסות למידת רטיבות, כאשר המילה הראשונה מציינת משהו שהוא מעט רטוב בעוד שהמילה השנייה מציינת מידת רטיבות גדולה, ולכן היחס בין שתי המילים הוא יחס של הקצנה, ב' יותר מ-א'.

תשובה (1): עתיק : חדש. האם יש יחס של הקצנה בין עתיק וחדש? לא. מה שעתיק הוא מאוד ישן וחדש הוא ההיפך ממנו.

תשובה (2): מעייף : תשוש. האם בין מעייף ותשוש יש יחס של הקצנה? לא. מה שמעייף הוא מה שגורם למישהו אחר להיות תשוש.

תשובה (3): חמים : לוהט. האם יש יחס של הקצנה בין חמים ולוהט? כן. חמים הוא מעט חם, ומה שלוהט הוא מאוד חם.

תשובה (4): מתובל : מלוח. האם יש יחס של הקצנה בין מתובל ומלוח? לא. אחת הדרכים לתבל מאכלים היא להמליח אותם.

תשובה (3).

4.

השאלה: הבהרה : הבנה -

היחס : הבהרה היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר להבין. א' היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר ב'.

תשובה (1): מעילה : הונאה. האם מעילה היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר להונות? לא. אדם אשר מעל הוא אדם שביצע הונאה.

תשובה (2): מכירה : השכרה. האם מכירה היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר להשכיר? לא.

תשובה (3): הכשלה : מעידה. האם הכשלה היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר למעוד? כן.

תשובה (4): כניעה : מפלה. האם כניעה היא פעולה שמטרתה לגרום למישהו אחר למפלה? לא. כניעה זו הודאה במפלה, בכך שאתה עצמך נכשלת.

תשובה (3).

5.

השאלה: חמשיר : שיר - (חמשיר = שיר קצר שנון ומשעשע אשר אורכו 5 שורות).

היחס : חמשיר הוא סוג של שיר א' הוא ב' קצר/קטן.

תשובה (1): כיסא : שולחן. האם כיסא הוא סוג של שולחן? לא.

תשובה (2): קנס : עונש. האם קנס הוא סוג של עונש? כן. כמו כן ניתן לומר כי קנס הוא עונש קטן יחסית.

תשובה (3): מקטורן : אריג. האם מקטורן הוא סוג של אריג? לא. מקטורן עשוי מאריג.

תשובה (4): תסריט : סרט. האם תסריט הוא סוג של סרט? לא. תסריט הוא מחזה אשר עובד לשם הסרטתו.

תשובה (2).

6. השאלה: מיותר : צריך -

היחס: מיותר הוא משהו שמישהו אחר לא צריך אותו.
א' הוא משהו שמישהו לא ב' אותו.

תשובה (1): אבוד : מתמצא. האם אבוד הוא מישהו שמישהו לא מתמצא אותו? לא. מי שאבוד הוא מי אשר הוא עצמו אינו מתמצא.

תשובה (2): מוגן : מתקיף. האם מוגן הוא משהו שמישהו לא מתקיף אותו? לא. מוגן הוא משהו שקשה לתקוף אותו או להכניע אותו.

תשובה (3): אלמוני : מכיר. האם אלמוני הוא מישהו שמישהו לא מכיר אותו? כן.

תשובה (4): אטי : מאיץ. האם אטי הוא מישהו שמישהו לא מאיץ אותו? לא. מישהו אטי הוא מישהו שמתקדם באטיות.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: התיעוד של חיי קליאופטרה מתחיל רק כאשר היא עולה לשלטון כמלכת מצרים, כשהיא בת שמונה-עשרה. היות שהילדות לא עוררה עניין בעולם העתיק, חייהן של הדמויות שפעלו בו מתועדים רק מרגע שהחלו הדמויות להשפיע על ההיסטוריה.

לאיזו מהשאלות הבאות ניתן מענה בפסקה?

פיתרון : נבדוק את התשובות המוצעות :

תשובה (1) : כיצד נהייתה קליאופטרה למלכת מצריים בגיל 18?

אין בקטע כל הסבר כיצד הפכה קליאופטרה למלכה בגיל 18, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2) : באלו מקורות מתועדת עלייתה של קליאופטרה לשלטון?

על פי הקטע התיעוד לגבי חי קליאופטרה מתחיל רק עם עלייתה לשלטון, אולם אין כל פירוט באלו מקורות מופיע תיעוד זה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3) : כמה זמן נמשכה מלכות קליאופטרה במצרים.

מכיוון שאין כל תיעוד בקטע לגבי משך זמן מלכותה (או משך חייה) של קליאופטרה התשובה אינה נכונה.

תשובה (4) : מדוע אין כל תיעוד של חיי קליאופטרה לפני שעלתה לשלטון.

הקטע נותן מענה לשאלה זו : מכיוון שהילדות לא עוררה עניין בעולם העתיק, חייהן של הדמויות שפעלו מתועדים רק מרגע שהחלו הדמויות להשפיע על ההיסטוריה, ולפיכך החלו לתעד את חייה של קליאופטרה רק מרגע שעלתה לשלטון והחלה להשפיע - מגיל 18. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

8.

השאלה: יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. _____ שיוסי נמנה עם הקבוצה _____, הוא _____ אחותו, שטוענת שילדותם הייתה _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. **אף** שיוסי נמנה עם הקבוצה **השנייה**, הוא **חולק על** אחותו, שטוענת שילדותם הייתה **מאושרת**.

למשפט שני חלקים. בחלק הראשון (עד הנקודה) מתוארים שני סוגים של אנשים: כאלו שמייפים את העבר וכאלו שמציגים אותו בצורה קודרת. החלק השני משווה בין דעתו של יוסי לדעת אחותו על ילדותם. יש לשים לב למילת הקישור במשפט.

על פי התשובה, **למרות** שיוסי נמנה עם הקבוצה השנייה - אלו שמתארים את העבר בצורה קודרת, הוא חולק על אחותו אשר טוענת שילדותם הייתה מאושרת. אין כל סיבה לניגוד שבין שני חלקי המשפט ("למרות"), שהרי אם יוסי שייך לקבוצה המתארת את העבר בצורה קודרת ברור מדוע אין הוא מסכים לתיאור ילדותו כמאושרת על ידי אחותו, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. **אף על פי** שיוסי נמנה עם הקבוצה **הראשונה**, הוא **אינו מסכים עם** אחותו, שטוענת שילדותם הייתה **מאושרת**.

על פי התשובה, **למרות** שיוסי נמנה עם הקבוצה הראשונה - אלו אשר מייפים את העבר, הוא חולק על אחותו אשר טוענת שילדותם הייתה מאושרת. בתשובה זו קיים קשר של ניגוד בין העובדה שיוסי שייך לקבוצה המייפה את העבר לבין חוסר הסכמתו לתיאור ילדותו כמאושרת, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

9.

השאלה: מחברי המאמר _____ איסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ומוצריו. הם סבורים כי _____ עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולפיכך _____ להקל על סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מחברי המאמר **תומכים** באיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ומוצריו. הם סבורים כי **אין בשלב זה** עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולפיכך **האפשרות** להקל על סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו **נעשתה זה מכבר מציאותית**.

למשפט שני חלקים. בחלק הראשון (עד הנקודה) מתוארת עמדתם של מחברי המאמר כלפי השימוש בצמח הקיסוס. בחלק השני מובא ההסבר לעמדתם בהסתמך על העדויות הקיימות.

בתשובה זו, על פי החלק הראשון ניתן להבין כי מחברי המאמר מתנגדים לשימוש בצמח (תומכים באיסור). לפי החלק השני ההסבר לכך הוא שבשלב זה אין עדויות שלצמח יש סגולות רפואיות. המשפט נחתם בקביעה שלפיכך האפשרות להקל על סבלם של אנשים באמצעות הצמח היא מציאותית. מכיוון שהמסקנה אשר מובאת בסוף המשפט אינה הגיונית לאור הקביעה שאין עדויות שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): מחברי המאמר **תמהים על** האיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ומוצריו. הם סבורים כי **כבר יש** עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולפיכך **מניעת** האפשרות להקל על סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו **גובלת בפשע**.

בתשובה זו, על פי החלק הראשון ניתן להבין כי מחברי המאמר תומכים בשימוש בצמח (תמהים על האיסור). לפי החלק השני ההסבר לכך הוא שבשלב זה **כבר יש** עדויות שלצמח יש סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולכן לדעתם מניעת האפשרות להקל על סבלם של אנשים באמצעות הצמח גובלת בפשע. המסקנה המובאת בסוף המשפט הגיונית לאור הקביעה שיש עדויות שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10.

השאלה: חברת "המשביע" הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של _____ טוב משל מקביליהם, _____ האחראים על המוצרים החדשים אינם _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): חברת "המשביע" הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של **מוצרי הבשר** טוב פחות משל מקביליהם, ולפיכך האחראים על המוצרים החדשים אינם **צופים להם עתיד מזהיר**.

בחלקו הראשון של המשפט ישנה הצהרה כי חברת "המשביע" יצאה בסדרת תחליפים צמחיים לבשר. תחילת המשפט מביא את תוצאותיו של סקר שנערך לגבי ההשוואה באיכותם של מוצרי החברה, ובהמשך עוסק המשפט בשאלה מה העתיד שאותו מנבאים האחראים על המוצר החדש (התחליפים הצמחיים) לאור הסקר. יש לשים לב למילת הקישור.

לפי חלקו הראשון של המשפט טעמם של מוצרי הבשר טוב משל מקביליהם, כלומר טעמם של המוצרים החדשים (התחליפים) טוב יותר משל מוצרי הבשר. לפי חלקו השני של המשפט, זו הסיבה שהאחראים על המוצרים החדשים (התחליפים) אינם צופים להם עתיד מזהיר.

אם לפי הסקר טעמם של המוצרים התחליפיים טוב יותר, היינו מצפים כי האחראים למוצרים החדשים כן יצפו להם עתיד מזהיר, ולפיכך תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): חברת "המשביע" הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של **התחליפים הצמחיים** טוב פחות משל מקביליהם, **אך למרות זאת** האחראים על המוצרים החדשים אינם **סבורים שיש צורך לשפרם**.

לפי חלקו הראשון של המשפט טעמם של התחליפים טוב פחות משל מוצרי הבשר, כלומר טעמם של מוצרי הבשר טוב יותר משל התחליפים. לפי חלקו השני של המשפט, למרות זאת האחראים על המוצרים החדשים (התחליפים) אינם סבורים שיש צורך לשפרם.

מכיוון שיש ניגוד בין העובדה שלדעת קהל המשתתפים בסקר, המוצרים התחליפיים טובים פחות ממוצרי הבשר לבין דעתם של האחראים על אותם מוצרים כי אין צורך לשפרם ומילת הקישור מתאימה ("אך למרות זאת" = ניגוד), זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

11.

השאלה: מנהלת בית הספר אמרה לסגנה: "המורה לתני"ך חלתה, ולכן ביקשתי מהמורה לחשבון ללמד תני"ך במקומה, אך לא הייתי מרוצה מעבודתה". הסגן ענה לה: "מדוע את מתפלאת? הרי אי-אפשר לסחוט מיץ תפוזים מאשכוליות!"

בתשובתו הקביל סגן המנהלת -

פיתרון: לאחר חוסר שביעות רצונה של המנהלת מהדרך שבה לימדה המורה לחשבון את שיעור התני"ך, אמר סגן המנהלת בתגובה כי לא ניתן לסחוט מיץ תפוזים מאשכולית. כלומר סגן המנהלת הקביל בין המורה לחשבון אשר לימדה תני"ך לאשכולית שלא ניתן להפיק ממנה מיץ תפוזים.

במשל של סגן המנהלת - המורה לחשבון היא אשכולית ומיץ התפוזים הוא לימודי התני"ך אשר לא ניתן ליהוציא מהמורה לחשבון.

תשובה (3).

12. השאלה: במחקר שערכה ד"ר רינה מרחבי נמצא שתינוק היונק מאם שבתפריטה היומי יש תמרים אדומים, חולה בששת החודשים הראשונים לחייו **פחות** מתינוק היונק מאם שבתפריטה היומי אין תמרים אדומים. ד"ר מרחבי הסיקה שאכילת תמרים אדומים בתקופת ההנקה מועילה לבריאות התינוק.

איזו מן העובדות הבאות יכולה **להחליש** את מסקנתה של ד"ר מרחבי?

פיתרון: נחפש תשובה שממנה ניתן ללמוד כי יש סיבה אחרת אשר מועילה לבריאות התינוק, שהיא אינה אכילת התמרים, כלומר נחפש תשובה שמספקת הסבר חלופי למסקנתה של ד"ר מרחבי.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בתמרים אדומים יש גלוקורין, חומר המחזק את המערכת החיסונית.

העובדה שיש בתמרים אדומים חומר המחזק את המערכת החיסונית עשויה לחזק את מסקנתה של ד"ר מרחבי כי אכילת תמרים אדומים על ידי האם בתקופת ההנקה מועילה לבריאות התינוק, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): תינוקות חולים יותר בתקופת החורף ותמרים אדומים מבשילים באביב.

אם תינוקות חולים יותר בתקופת החורף, ובתקופה זו אין תמרים אדומים, הרי שזהו הסבר חלופי להבדלים בין התינוקות. הסיבה למחלתם אינה היעדר התמרים האדומים אלא מזג האוויר (עונת החורף). היעדר התמרים האדומים וגם העובדה שתינוקות חולים יותר -> שניהם תוצר של העונה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): תינוקות שאינם ניזונים מחלב אם חולים פחות מתינוקות אחרים.

תשובה זו אינה מספקת לנו מידע בנוגע לתרומתם של תמרים אדומים לבריאות התינוק, אלא עוסקת בחשיבות ההנקה לבריאות התינוק. מכיוון שכל התינוקות שנבדקו במחקר יונקים, מידע זה אינו מחזק או מחליש את המסקנה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): נמצא שתמרים צהובים משפרים את בריאותן של נשים הרות.

משפט זה אינו מספק מידע על תמרים אדומים ולכן ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (2).

13. השאלה: בביקורת על ספרו של הפילוסוף סם רקובר נכתב: "במשל ידוע מפי המשורר היווני הקדום ארכילוכוס נאמר: 'השועל יודע דברים הרבה, אבל הקיפוד יודע דבר אחד גדול'. כלומר, יש המתעניינים בנושאים רבים ומגוונים, ואינם מחפשים את הקשר ביניהם; ויש המייחסים הכול לרעיון אחד גדול, לעיקרון אוניברסלי יחיד, שניתן לגזור ממנו את התופעות כמקרים פרטיים. מהו סם רקובר? עורו שועל ולבו לב קפוד."

איזו מן הטענות שלהלן היא המתאימה ביותר להיות מה שרצה המבקר לומר על ספרו של סם רקובר?

פתרון: נבחר מהי על פי הפסקה משמעות המשפט "עורו שועל ולבו לב קפוד":

שועל = יודע הרבה דברים, מתעניין בנושאים רבים ומגוונים.

קיפוד = יודע דבר אחד מרכזי, מייחס הכל לאותו רעיון/נושא/עיקרון גדול, שממנו ניתן לגזור תופעות.

כלומר, הביקורת על הספר היא ש-כלפי חוץ נראה כי הספר עוסק בנושאים רבים ומגוונים, אבל למעשה הוא עוסק בנושא אחד.

תשובה (3).

14.

השאלה: פלאומגנטיות היא תכונה המאפיינת סלעים מסוימים, למשל סלעי בזלת, המשמרים בתוכם מגנטיות שכיוונה ככיוון השדה המגנטי של כדור הארץ כפי שהיה בעת התמצקותם מלבה. תכונה זו מאפשרת ללמוד על השינויים הרבים שחלו בכיוון השדה המגנטי של כדור הארץ לאורך מיליוני שנים. עדות לשינויים אלו אפשר לראות באמצעים פשוטים: כאשר מקרבים מצפן לסלעים פלאומגנטיים מסוימים, מחט המצפן מסתובבת ומורה דרומה.

איזו מן הטענות הבאות משתמעת מן הפסקה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אם מקרבים מצפן לסלע כלשהו והמחט אינה מסתובבת ומורה דרומה, פירוש הדבר שהסלע אינו סלע פלאומגנטי.

תשובה זו אינה נכונה מכיוון שעל פי הקטע סלע פלאומגנטי משמר את כיוון המגנטיות של כדור הארץ בעת התמצקותו. לפיכך יתכן שנקרב מצפן לסלע פלאומגנטי והמחט לא תסתובב דרומה, מכיוון שבעת התמצקותו של הסלע הספציפי אליו אנו מקרבים את המצפן, היה כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ זהה לכיוונו כיום, כלומר כיוון צפון.

תשובה (2): אם מקרבים מצפן לסלע פלאומגנטי והמחט מורה דרומה, פירוש הדבר שבעת התמצקותו של הסלע היה כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ הפוך משהוא היום.

זו התשובה הנכונה. מכיוון שסלעים פלאומגנטיים משמרים את כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ בעת התמצקותם, הרי שאם מקרבים מצפן לסלע כזה והמחט מורה דרומה, הרי שכיוונו של השדה המגנטי בעת התמצקותו של הסלע היה דרום, הפוך משהוא כיום (צפון).

על אף שאין הכרח לעשות כן, נמשיך ונבדוק את יתר התשובות לשם השלמת ההסבר:

תשובה (3): כאשר סלעים מסוימים, למשל סלעי בזלת, מתמצקים מלבה, הם מביאים לידי שינויים קלים בכיוון ובעוצמה של השדה המגנטי של כדור הארץ.

לא נאמר בקטע כי הסלע הפלאומגנטי משפיע על השדה המגנטי, אלא כי הסלע הפלאומגנטי מושפע מכיוונו של השדה המגנטי של כדור הארץ בעת התמצקותו, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): בכל פעם שכיוון השדה המגנטי של כדור הארץ משתנה, משתנה גם כיוון המגנטיות בסלעים פלאומגנטיים.

בקטע נאמר במפורש כי הסלעים הפלאומגנטיים משמרים בתוכם את כיוון השדה המגנטי, כלומר הסלע אינו משנה את כיוון המגנטיות לאחר שהוא התמצק.

תשובה (2).

15. השאלה: נתון:

- כל הקורסים ששמו מתחיל במילה "מבוא" הם קורסי יסוד.
- שמות כל הקורסים בחוג למוזיקולוגיה מתחילים במילה "קונצ'רטו".

איזו מן הטענות הבאות נכונה בהכרח?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): "קונצ'רטו לארבעה סולנים" אינו קורס יסוד בחוג למוזיקולוגיה.

לפי הנתון שמות כל הקורסים בחוג למוזיקולוגיה מתחילים במילה "קונצ'רטו", ולכן **יתכן** שהקורס "קונצ'רטו לארבעה סולנים" הוא קורס יסוד בחוג למוזיקולוגיה, ומכאן שהקביעה שקורס זה אינו קורס יסוד בחוג למוזיקולוגיה אינה נכונה.

שימו לב כי מהנתון "כל הקורסים ששמו מתחיל במילה "מבוא" הם קורסי יסוד" לא ניתן להסיק כי יש הכרח שכל קורס יסוד יתחיל במילה "מבוא".

תשובה (2): יש בחוג למוזיקולוגיה קורס יסוד ששמו מתחיל במילים "מבוא לקונצ'רטו".

תשובה זו אינה עומדת בכלל השני על פיה - כל קורס בחוג למוזיקולוגיה **חייב** להתחיל במילה "קונצ'רטו". בנוסף, מן הכללים לא ניתן להסיק כי יש קורס כלשהו בחוג למוזיקולוגיה. התשובה נפסלת.

תשובה (3): אין בחוג למוזיקולוגיה קורס ששמו "ההיסטוריה של הקונצ'רטו" - מגמות עיקריות.

מכיוון שלפי הכללים שמו של כל קורס בחוג למוזיקולוגיה מתחיל במילה "קונצ'רטו", הרי שבהכרח לא יכול להיות בחוג למוזיקולוגיה קורס ששמו מתחיל במילה "ההיסטוריה של...", ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): לא ייתכן שהקורס "קונצ'רטו לתוף מרים" אינו שייך לחוג למוזיקולוגיה.

תשובה זו אומרת שהקורס "קונצ'רטו לתוף מרים" **חייב** להיות שייך לחוג למוזיקולוגיה. לא ניתן להסיק מהנתון "שמות כל הקורסים בחוג למוזיקולוגיה מתחילים במילה "קונצ'רטו" כי כל קורס שמתחיל במילה "קונצ'רטו" יהיה שייך בהכרח לחוג למוזיקולוגיה. ייתכן מצב בו הקורס שייך לחוג אחר. התשובה נפסלת.

תשובה (3).

16.

השאלה: במעבדתו של זואולוג נמצאים שלושה מכרסמים משני סוגים: עכבר ואוגר. ידוע כי רק אחד מהם הוא זכר, וכי אין שני מכרסמים במעבדה שהם גם מאותו סוג (עכבר או אוגר) וגם מאותו מין (זכר או נקבה).

איזה מן המצבים הבאים לא ייתכן?

פיתרון: **דרך א'**: נבדוק את האפשרויות לפי הכללים הנתונים בשאלה

מכיוון שלפי הכללים, מבין שלושת המכרסמים שרק אחד מהם הוא זכר, אין שני מכרסמים שהם גם מאותו סוג וגם מאותו מין, הרי ששתי האפשרויות לחלוקת 3 המכרסמים הן:

(א) שני עכברים - זכר ונקבה; אוגר ממין נקבה.

(ב) שני אוגרים - זכר ונקבה; עכבר ממין נקבה.

מכיוון שנשאלנו מה **לא ייתכן** ומכיוון שבשני המקרים יש במעבדה עכברה שהיא נקבה, הרי שתשובה (1) היא התשובה הנכונה.

דרך ב': בדיקת תשובות

תשובה (1): אין במעבדה עכברה נקבה.

על מנת שלא תהיה במעבדה עכברה נקבה צריך שהעכבר יהיה זכר. מכיוון שנתון כי מבין שלושת המכרסמים יש רק זכר אחד, הרי שבמצב שבו העכבר הוא זכר שני האוגרים הן ממין נקבה. מכיוון שעל פי הכללים אסור ששני מכרסמים יהיו גם מאותו סוג וגם מאותו מין, הרי שמצב זה לא ייתכן, ומכאן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

17. השאלה: במחקר שפורסם בשנת 2001 נבחנו דפוסי העישון והשפעתם על התמותה בקרב רופאים שנולדו בשנות הארבעים של המאה העשרים. החוקר הסביר: "השימוש בקבוצה מוגדרת מסוג זה ולא במדגם של כלל האוכלוסייה נועד לצמצם בעיות מדידה הנובעות משלושה משתנים שהוכח כי הם משפיעים על תוחלת החיים: מקצוע, הכנסה ושנת לידה".

איזו מן ההנחות הבאות היא אחת ההנחות שהניח החוקר בשעה שבחר את קבוצת הנבדקים למחקר?

פיתרון: נבין את משמעות המשפט: "השימוש בקבוצה מוגדרת מסוג זה ולא במדגם של כלל האוכלוסייה נועד לצמצם בעיות מדידה הנובעות משלושה משתנים שהוכח כי הם משפיעים על תוחלת החיים: מקצוע, הכנסה ושנת לידה".

הרעיון הוא שבכדי לחקור נושא מסוים, צריך מדגם ללא הבדלים (אצל הנחקרים) אשר יכולים להשפיע על הנושא הנבדק (=לצמצם בעיות מדידה"). על פי הקטע, המשתנים אשר עלולים להשפיע הם; מקצוע, הכנסה ושנת לידה.

מכיוון שכבר ידוע לנו שכל הנבדקים נולדו באותה תקופה (ולכן ביטלנו את השפעת המשתנה - "שנת הלידה") וכולם רופאים (ולכן נתבטלה השפעתו של המשתנה - "מקצוע"), עלינו לחפש תשובה שלפיה אין הבדלים בתחום **ההכנסה** אצל הנחקרים.

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: על פי הקטע, נראה שעצי ההאו-האו שימשו ל-

פיתרון: לפי שורות 18-20: "עצי הטורומירו שימשו את המתיישבים להסקה, בגזעיהם של עצי הדקל הענקיים השתמשו לבניית סירות משובחות, מנופים ומסילות, ומעצי ההאו-האו ייצרו חבלים"

תשובה (1).

19. השאלה: דגימות הקרקע המוזכרות בשורה 23 -

פיתרון: בשורות 23-25 רשום: "בדגימות קרקע התגלה כי כבר למן המאה השמינית התמעטה אבקת העצים והתרבה פיח המדורות, דבר המעיד שתושבי האי כרתו עצים בקצב מואץ".

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): תרמו ליישובה של הסתירה המוזכרת בשורות 7-8.

הסתירה המוזכרת בשורות 7-8 היא הסתירה בין העדויות של תושבי האי - שאבותיהם הגיעו עד לאיים מרוחקים, לבין חוסר העדויות לקיומם של חומרים המאפשרים הגעה לאיים מרוחקים (כמו עצים מסוימים). הממצאים בדגימות הקרקע מסבירים את הסתירה; בעבר היו חומרים אשר אפשרו להגיע לאיים מרוחקים, אבל תושבי האי כרתו את העצים בקצב מואץ, כלומר כילו את החומרים ולכן לא נמצאו עדויות להימצאות החומרים הללו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): העלו ראיות לאכילת בשר אדם.

הראיות לאכילת בשר אדם נבעו מאתרי הפסולת (שורה 28) ולא מדגימות הקרקע. התשובה נפסלת.

תשובה (3): הכילו שרידים של מסילות ומנופים.

הראיות לקיומם של מסילות ומנופים נבעו מניתוח שרידי עצמות וצמחים (שורה 17) ולא מדגימת הקרקע המוזכרת בשורה 23. התשובה נפסלת.

תשובה (4): העידו על הצטמקות האוכלוסייה.

דגימות הקרקע הן לא מה שהעיד על הצטמקות האוכלוסייה, הן העידו על שימוש נרחב במשאבים שהיו על האי.

שימו לב, למרות השימוש הנרחב במשאבים (יחד עם עוד גורמים) הובילו להצטמקות האוכלוסייה, דגימות

הקרקע העידו על סיבה (אחת) שתרמה להצטמקות האוכלוסייה, אך היא לא סיפקה ראיות על הצטמקות האוכלוסייה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (1).

20. השאלה: אילו מצאו החוקרים באי הפסחא שפע של חומרי גלם לבניית סירות באיכות טובה, קשה היה להסביר את העובדה ש-

פיתרון: נחפש תשובה אשר לא ניתן להסביר אותה על-ידי העובדה כי היו הרבה חומרי גלם באי. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): נמצאו באי עצי האו-האו.

על פי הקטע עצי האו-האו שימשו ליצירת חבלים. לא ברור מדוע קיומם של חומרי גלם לבניית סירות באיכות טובה מקשה להסביר שנמצאו באי עצי האו-האו. אם כבר הוא מקל להסביר את העובדה משום שקיום שפע של חומרי גלם מקל לראות שהתושבים מנהלי היטב את המשאבים הטבעיים שנמצאים ברשותם.

תשובה (2): ילידי האי הגיעו בעבר לאי המרוחק ממנו כ-500 קילומטרים.

תשובה זו מעידה שהיפך ממה שאנו מחפשים; אם החוקרים היו מוצאים שפע של חומרי גלם, היה קל יותר להסביר את העובדה שילידי האי הגיעו בעבר לאיים מרוחקים. מכיוון שאנו מחפשים מה היה קשה להסביר, תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): המשפחות העשירות באי התחרו זו בזו בחיי מותרות.

אין כל קושי להבין מדוע המשפחות העשירות התחרו על המשאבים אם היו החוקרים מוצאים שפע של חומרי גלם. מטבע האדם להתחרות על משאבים, כאשר הם נמצאים בשפע, ועל אחת כמה וכמה כאשר יש מחסור בהם. מכיוון שהנתון שהתגלה על-ידי החוקרים אינו מקשה על הבנת התחרות של המשפחות העשירות, תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): באתרי הפסולת באי נמצאו ראיות לאכילת בשר אדם.

על פי הקטע בתחילה שימשו עצי הדקל לבניית סירות (שורה 19). כתוצאה מצריכה גוברת של משאבי האי הגיע המצב לכך שהסדר החברתי קרס (שורות 26-27), וישנן ראיות לאכילת בשר אדם מהתקופה שבה כבר לא היו עצי דקל (שורות 28-29). ככל הנראה הסיבה לאכילת בשר האדם היא פועל יוצא של הידלדלות עולם החי על גבי האי וחוסר האפשרות לצאת לדיג בעקבות כריתת היערות, ולכן אם היו מוצאים שפע של חומרי גלם, קשה היה להסביר (ולהבין) מדוע אוכלוסיית האי נאלצה לאכול את תושביה. מצב אשר על פי הקטע נגרם כתוצאה מהידלדלות המשאבים וחומרי הגלם באי.

תשובה (4).

21. השאלה: מן הפסקה השלישית משתמע שהסיבה הישירה לכך שאוכלוסיית האי חיה בקור (שורה 28) הייתה -

פיתרון: בפסקה השלישית מתוארת התדרדרות אוכלוסיית האי. אנו צריכים לחפש את הסיבה הישירה להתדרדרות, כלומר בפסקה מתואר תהליך כלשהו ואנו צריכים למצוא מה המקור לתהליך אשר הביא לכך תושבי האי חיו בקור.

בשורות 25-28 כתוב כי: "היער דולדל בהדרגה, עד שנעלם כליל במאה ה-15, והיעלמותו חשפה את אדמת האי לרוח ולשמש.. נראה כי משתמעטו המזון והעצים, קרס הסדר החברתי במהירות, ופורעים אלימים תפסו את מקום ההנהגה המסורתית. האוכלוסייה הצטמקה עד לכדי עשירית מגודלה בשיאה, וחיה ברעב, בקור ובפחד".

לפיכך, נחפש תשובה אשר עוסקת בסיבה **הישירה**, זו שגרמה לתושבי האי לחיות בקור.

מכיוון שהסיבה לקריסת הסדר החברתי היא התמעטות המזון והעצים, הרי שהיכחדות העצים אשר בהם השתמשו להסקה היא שהביאה לחיים בקור - (על ידי התושבים).

תשובה (4).

22. השאלה: השתלשלות האירועים המפורטת בפסקה השלישית -

פיתרון: נעבור על התשובות:

תשובה (1): מציעה הסבר למה שראו החוקרים בני המאה ה-18 על האי.

על פי הפסקה הראשונה, כאשר החוקרים בני המאה ה-18 הגיעו לאי, הם מצאו חברה קטנה ונטולת משאבים - ללא חומרי גלם, בהמות משא, מכוונות או חבלים חזקים. הפסקה השלישית מהווה הסבר להיעדר המשאבים באי, על ידי תיאור התהליך שהוביל לחורבן התרבות והחברה המשגשגת שחיה באי בעבר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): תוארה על ידי חוקרים בני המאה ה-18.

בתחילת הפסקה השלישית רשום "בשנים האחרונות, לאחר ניתוח של שרידי עצמות וצמחים מאי הפסחא, נמצא לתעלומה פתרון חלקי". כלומר השתלשלות האירועים המתוארת בפסקה השלישית מתאפשרת בזכות תגליות מהשנים האחרונות ולא על-ידי חוקרים מהמאה ה-18. התשובה נפסלת.

תשובה (3): אינה מתיישבת עם העדויות של ילידי האי על אבותיהם הקדומים.

השתלשלות האירועים בפסקה השלישית דווקא מסבירה את מה שילידי האי אמרו על אבותיהם, היא מאפשרת לנו 'להבין את התעלומה' אשר נוצרה מן הסתירה בין עדויות ילידי האי לממצאים הפיזיים באי. התשובה נפסלת.

תשובה (4): סותרת את המשפט האחרון בפסקה הראשונה.

במשפט האחרון בפסקה הראשונה כתוב: "ממצאים חדשים שהתגלו באי הפסחא מספרים את סיפורה הטרגי של חברה שהמיטה על עצמה חורבן". הפסקה השלישית מפרטת את סיפורה הטרגי של אותה חברה ולכן אין היא סותרת משפט זה. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

23. השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר לשמש כותרת לקטע?

פיתרון: הטקסט עוסק בסיפורם הטרגי של תושבי אי הפסחא - חברה שהמיטה על עצמה חורבן.

תשובה (1): אי הפסחא: הרס עצמי של תרבות. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): אי הפסחא: היסטוריה, ספרות ומשטר.

התשובה נפסלת מכיוון שהטקסט לא עסק בספרות ובמשטר של האי.

תשובה (3): מנהגי האכילה של תושבי אי הפסחא.

התשובה נפסלת מכיוון שלא עסקו במנהגי האכילה של תושבי האי אלא בהכחדת המשאבים על האי (אשר חלקם הם אוכל).

תשובה (4): עולם החי והצומח באי הפסחא.

ניתן לפסול את התשובה שכן הטקסט עוסק בתושבי האי ולא בעולם החי והצומח.

תשובה (1).